

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคลองฉนวนวิทยา โดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามกรอบของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) มาเป็นโครงสร้างของระบบ ซึ่งมีการดำเนินการวิจัย 3 รอบ คือ R_1D_1 , R_2D_2 และ R_3D_3 โดยแบ่งขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 6 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (R_1)

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ โรงเรียนคลองฉนวนวิทยา ผู้วิจัยคัดเลือกโรงเรียนดังกล่าวเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 โดยโรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ยังไม่สมบูรณ์ ผู้บริหารและคณะครูต้องการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และยินดีให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มเป้าหมายสำหรับกรณีศึกษาซึ่งมีรายละเอียด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กลุ่มผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง	กลุ่มเป้าหมาย
1. ผู้อำนวยการโรงเรียน	1
2. หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานทั่วไป	1
3. หัวหน้าระดับชั้น	6
4. ครูแนะแนว	2
5. ครูที่ปรึกษา	18
6. นักเรียน	9
7. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3
8. ผู้ปกครอง	18
รวม	58

หมายเหตุ

ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองฉนวนวิทยาเป็นผู้วิจัย รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการและหัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 จำนวน 6 คน
3. ครูแนะแนว จำนวน 2 คน ที่รับผิดชอบนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
4. ครูที่ปรึกษา จำนวน 9 ห้องเรียน ประกอบด้วยครูที่ปรึกษา จำนวน 18 คน
5. นักเรียน จำนวน 9 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการนักเรียน ได้แก่ ประธานกรรมการนักเรียน 1 คน คณะกรรมการนักเรียน 2 คน และนักเรียนซึ่งเป็นตัวแทนในแต่ละระดับชั้น 6 คน
6. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 2 คน
7. ผู้ปกครอง จำนวน 18 คน ประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครองเครือข่าย ห้องเรียนละ 2 คน จำนวน 9 ห้องเรียน รวมจำนวน 18 คน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเป็นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อจะนำมาสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของผู้เกี่ยวข้อง โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประเมินเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 4 แหล่ง คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง การตอบแบบสอบถามของผู้เกี่ยวข้องของโรงเรียนคลองฉนวนวิทยา เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 2. วางแผนเก็บข้อมูลและเตรียมการ (P)
 3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (A)
 4. สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (A)
 5. ตรวจสอบข้อมูลที่ได้ (O)
 6. สะท้อนผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ (R)
- รายละเอียดทั้ง 6 ขั้นตอน มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์ เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อนำมาสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในประเด็นนี้

1.1.1 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1.2 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.1.3 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

1.1.4 การพัฒนาระบบ

1.1.5 การประเมินเชิงปฏิบัติการ

1.1.6 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1.2 สังเคราะห์สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นตอนในการพัฒนาระบบและองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเป็นโครงสร้างระบบเบื้องต้น

2. วางแผนเก็บข้อมูลและเตรียมการ

ในการวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 วางแผนเก็บรวบรวมข้อมูล เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แผนการเก็บรวบรวมข้อมูล

วัน เดือน ปี	รายการ	แหล่งข้อมูล / เครื่องมือที่ใช้
13-17 ส.ค. 2561	- สํารวจข้อมูลความพร้อมและ ต้องการพัฒนาระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	- บันทึกภาคสนาม
20 ส.ค. 2561	- เข้าสู่นามอย่างเป็นทางการ แนะนำตนเองสร้างความคุ้นเคย และทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง ในการวิจัย	- ผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน ทั่วไป ครูแนะแนว หัวหน้าระดับชั้น ครูที่ปรึกษา นักเรียน คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ในโรงเรียนคลองฉนวนวิทยา
24 ส.ค. 2561	- คัดเลือกผู้ร่วมดำเนินการวิจัยและ ผู้เกี่ยวข้อง	- ผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน ทั่วไป หัวหน้าระดับชั้น - บันทึกภาคสนาม

2.2 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนคลองฉนวนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 เป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้บริหารโดยมาปฏิบัติหน้าที่เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2559 และได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการสังเกต สอบถาม และสัมภาษณ์ กับหัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป หัวหน้าระดับชั้น ครูที่ปรึกษา นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชน ได้ข้อสรุปว่า โรงเรียนคลองฉนวนวิทยา ยังไม่มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สมบูรณ์ เช่น ยังไม่มีคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้การปฏิบัติงานไม่ชัดเจน และไม่เป็นไปตามขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ที่รับผิดชอบโดยตรง คือ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป สำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น หัวหน้าระดับชั้น ครูที่ปรึกษา นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง และชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน จัดทำและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความสมบูรณ์ โดยเน้นให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 ผู้วิจัยได้พิจารณาจากการลงสนามสัมภาษณ์ ตามเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

2.3.1 เป็นโรงเรียนที่มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ยังไม่สมบูรณ์

2.3.2 เป็นโรงเรียนที่มีความต้องการในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3.3 ผู้เกี่ยวข้องยินดีให้ความร่วมมือในการทำวิจัย

2.4 เข้าสู่สนามเป็นทางการในวันที่มีการประชุมครูประจำเดือน ผู้วิจัยชี้แจงให้ครูในโรงเรียนทราบว่าจะมีการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน

2.5 ผู้วิจัยร่วมกับคณะครูคัดเลือกผู้เกี่ยวข้องในการวิจัย ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานทั่วไป ครูแนะแนว ครูหัวหน้าระดับชั้น ครูที่ปรึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครอง

2.6 วางแผนปฏิบัติงานในการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แผนการปฏิบัติงานในการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบ

วัน เดือน ปี	รายการ	แหล่งข้อมูล	เวลา	เครื่องมือที่ใช้
3-7 ก.ย. 61	- สนทนากลุ่มที่ห้องประชุม คณะกรรมการสถานศึกษา	- ครูแนะแนว 2 คน - นักเรียน 9 คน - ผู้ปกครอง 18 คน	8.00-10.00 น. 10.00-12.00 น. 13.00-15.00 น.	- คู่มือการสนทนากลุ่ม

ตารางที่ 5 (ต่อ)

วัน เดือน ปี	รายการ	แหล่งข้อมูล	เวลา	เครื่องมือที่ใช้
3-7 ก.ย. 61	- สนทนากลุ่มที่ห้องประชุม คณะกรรมการสถานศึกษา	- ครูแนะแนว 2 คน - นักเรียน 9 คน - ผู้ปกครอง 18 คน	8.00-10.00 น. 10.00-12.00 น. 13.00-15.00 น.	- คู่มือการสนทนากลุ่ม
10-14 ก.ย.61	- สัมภาษณ์แบบเจาะลึก ที่ห้องประชุมคณะกรรมการ สถานศึกษา	- ผู้บริหาร 1 คน - หัวหน้าระดับ 6 คน - คณะกรรมการ สถานศึกษา 3 คน	8.00-10.00 น. 10.00-12.00 น. 13.00-15.00 น.	- แบบสัมภาษณ์ เชิงลึก
17-21 ก.ย.61	- ใช้แบบสอบถามกับ ผู้เกี่ยวข้อง	สอบถามทุกคน - ครูที่ปรึกษา - ครูแนะแนว - หัวหน้าระดับ	9.00-15.00 น.	- แบบสอบถาม สำรวจความพร้อม
1-5 ต.ค. 61	- ประชุมสรุปผลที่ได้ที่ ห้องประชุมโรงเรียน - ตรวจสอบและสะท้อนผล	- ผู้เกี่ยวข้องทุกคน	15.00-17.00 น.	- บันทึกการประชุม

3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความพร้อม ความต้องการ และความจำเป็น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กระบวนการและผลลัพธ์ในการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจัดกลุ่มสนทนากับผู้เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มครูแนะแนว จำนวน 2 คน กลุ่มนักเรียน จำนวน 9 คน และกลุ่มผู้ปกครอง จำนวน 9 คน โดยแต่ละกลุ่มมีคุณลักษณะที่เป็นตัวแทนครบทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

กลุ่มครูแนะแนว ประกอบด้วย หัวหน้าครูแนะแนว 2 คน ซึ่งรับผิดชอบดูแลนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มนักเรียน ประกอบด้วย คณะกรรมการนักเรียน ได้แก่ ประธานกรรมการนักเรียน 1 คน คณะกรรมการนักเรียน 2 คน และนักเรียนซึ่งเป็นตัวแทนในแต่ละระดับชั้น 6 คน

กลุ่มผู้ปกครอง ประกอบด้วย คณะกรรมการผู้ปกครองเครือข่าย ได้แก่ ประธานกรรมการผู้ปกครองเครือข่ายระดับโรงเรียน 1 คน คณะกรรมการผู้ปกครองเครือข่ายระดับโรงเรียน 2 คน และ คณะกรรมการผู้ปกครองเครือข่ายระดับชั้นเรียนทุกระดับชั้น 6 คน ในการพิจารณาคัดเลือกผู้ร่วมสนทนาในแต่ละกลุ่ม ผู้วิจัย คือผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป และครูหัวหน้าระดับชั้นของโรงเรียนร่วมกันพิจารณา จากความเป็นตัวแทนของคุณลักษณะแต่ละกลุ่ม โดยคัดเลือกมาจากผู้ที่มีความรับผิดชอบในตำแหน่งหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี พร้อมทั้งเป็นตัวแทนตามความสมัครใจ สำหรับประเด็นในการสนทนากำหนดมาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ดำเนินการในตอนต้นที่ 1 กำหนดเป็นประเด็น เพื่อเป็นแนวทางในการสนทนากลุ่ม

3.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่มคือ คู่มือการสนทนากลุ่ม โดยมีโครงสร้างแนวคำถามที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วยคำถามหลัก (Main Questions) และคำถามขยาย (Probe Questions) ที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ของกลุ่มและสภาพจริง ประเด็นคำถามเกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน บทบาท หน้าที่ของหน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา หลังจากผู้วิจัยได้สร้างคู่มือการสนทนากลุ่ม ได้นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ร่วมกันพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา รวมทั้งความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของข้อคำถามในคู่มือการสนทนากลุ่ม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริง

3.1.2 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง โดยมีผู้ช่วยในการดำเนินการสนทนากลุ่ม 2 คน ทำหน้าที่ในการจดบันทึกข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการสนทนากลุ่มขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1) นัดหมายวันเวลา และสถานที่ในการสนทนากลุ่ม

2) จัดกลุ่มสนทนามีการบันทึกเสียงไว้ โดยการขออนุญาตกลุ่มสนทนาล่วงหน้า เพื่อนำมาถอดข้อความในการสนทนาภายหลัง ใช้เวลาในการสนทนากลุ่มๆ ละประมาณ 2 ชั่วโมง

3.1.3 การตรวจสอบข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าภายใน (Internal Triangulation) ด้านข้อมูลตามแหล่งบุคคลในการยืนยันความถูกต้องของข้อมูล โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากการตอบคำถามในประเด็นเดียวกันของกลุ่มครูแนะแนว กลุ่มนักเรียน และกลุ่มผู้ปกครอง

3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหาที่รวบรวมได้

3.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) กับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสอดคล้องกันมากที่สุด โดยแบ่งกลุ่มสัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป จำนวน 1 คน กลุ่มครูหัวหน้าระดับชั้น จำนวน 6 คน ซึ่งรับผิดชอบดูแลนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 คน และกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการสถานศึกษา 1 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 2 คน สำหรับประเด็น

ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยนำข้อสรุปจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในตอนต้นที่ 1 และข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก คือ แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยมีโครงสร้างแนวคำถามที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วยคำถามหลัก (Main Questions) และคำถามขยาย (Probe Questions) ที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ของกลุ่ม และสภาพจริง โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน บทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา หลังจากผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ได้นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ร่วมกันพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา รวมทั้งความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริง

3.2.2 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) นัดหมายวันเวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

2) ดำเนินการสัมภาษณ์โดยขออนุญาตบันทึกเสียงไว้ เพื่อนำมาถอดข้อความในการสัมภาษณ์ภายหลัง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เวลาในการดำเนินการสัมภาษณ์ ประมาณกลุ่มละ 2 ชั่วโมง

3.2.3 การตรวจสอบข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าภายใน (Internal Triangulation) ด้านข้อมูลตามแหล่งบุคคลในการยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากการตอบคำถามในประเด็นเดียวกันของกลุ่มที่สัมภาษณ์ต่างกัน

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล สร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้มา หาข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปัญหา อุปสรรค บทบาทของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนองค์ประกอบขั้นตอน และการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.3 การตอบแบบสอบถาม โดยสอบถามผู้เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ หัวหน้าระดับชั้น ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา สำหรับประเด็นในการเขียนข้อคำถามปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของกรมสุขภาพจิต (2546) โดยสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือ แบบสอบถามที่มีเป้าหมายเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่มี 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย

ปานกลาง มาก มากที่สุด และตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะเพิ่มเติม สำหรับขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เพื่อกำหนดข้อคำถาม

2) สร้างแบบสอบถามตามรูปแบบที่กำหนดไว้ โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับความสามารถ ในการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีเนื้อหาครอบคลุม 5 ประเด็น คือ การรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน และการส่งต่อนักเรียน จำนวน 15 ข้อ

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน หาดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับนิยามของตัวแปรที่ต้องการวัด (Index of Item Objective Congruence : IOC) ข้อคำถามใดมีดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อคำถามมีดัชนี IOC อยู่ในเกณฑ์ทุกข้อ แล้วปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย นัดหมายหัวหน้าระดับชั้น ครูที่ปรึกษาทุกคน และครูแนะแนว ตอบแบบสอบถาม

3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วเทียบกับเกณฑ์ระดับคุณภาพตามคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับความรู้ ความเข้าใจมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับความรู้ ความเข้าใจมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับความรู้ ความเข้าใจปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับความรู้ ความเข้าใจน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับความรู้ ความเข้าใจน้อยที่สุด

4. สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

ประชุมผู้เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2-3 ร่วมกันสรุปถึงปัญหาและความต้องการ ของการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งขั้นตอนในการพัฒนาระบบเพื่อสร้างความ ตระหนักในปัญหาความจำเป็นในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5. ตรวจสอบข้อมูลที่ได้

ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2-4 ว่าสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงหรือไม่

6. สะท้อนผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันสะท้อนผลจากการตรวจสอบข้อมูลสรุป ในตอนที่ 5 โดยใช้ เวลาในการประชุมของโรงเรียนเป็นเวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (D₁)

ขั้นนี้เป็นการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 โดยนำข้อมูลที่ได้มากำหนดแนวทางการพัฒนาระบบ รวมทั้งแนวทางตรวจสอบประสิทธิผลของระบบ ซึ่งแบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. วางแผนในการร่างระบบ (P)
2. จัดทำร่างระบบคู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมและแบบประเมิน ประสิทธิภาพของระบบ (A)
3. การตรวจสอบโครงสร้างระบบคู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม และแบบประเมินประสิทธิภาพของระบบ (O)
4. การสะท้อนผลและปรับปรุงโครงสร้างระบบคู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบบมีส่วนร่วมและแบบประเมินประสิทธิภาพของระบบ (R)

รายละเอียดทั้ง 4 ขั้นตอนมีดังนี้

1. วางแผนในการร่างระบบ (P)

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหาร ครูในโรงเรียนต้องให้ความสำคัญและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนา นักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีขั้นตอนในการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นตรวจสอบ และขั้นสะท้อนผลปรับปรุง ในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบความสำเร็จจะต้องมีปัจจัยเชิงบวกสนับสนุนคือ การได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา และพบว่าผู้เกี่ยวข้องต้องการมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีความต้องการที่จะมีการอบรมเพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจตรงกัน ดังนั้นจึงได้กำหนดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 วัน ดังนี้

การอบรมเชิงปฏิบัติการวันแรก

ผู้วิจัยจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการวันแรก ผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป ครูแนะแนว หัวหน้าระดับชั้น ครูที่ปรึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยและคณะเป็นวิทยากรให้ความรู้ ในประเด็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน บทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีจุดประสงค์ในการอบรม ดังนี้

- 1) เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2) เพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้เกี่ยวข้องในการร่วมกันพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 3) เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีดังนี้

ตารางที่ 6 กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ณ โรงเรียนคลองฉนวนวิทยา ห้องประชุมโรงเรียน วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

เวลา	เรื่อง	วิทยากร
09.00 - 10.30 น.	- ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - บทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผอ.พรทิพย์ นุกุลกิจ และคณะ
10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
10.45 - 12.00 น.	- การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผอ.พรทิพย์ นุกุลกิจ และคณะ
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 - 14.30 น.	- กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล - การคัดกรองนักเรียน	ผอ.พรทิพย์ นุกุลกิจ และคณะ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

เวลา	เรื่อง	วิทยากร
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
15.00 - 16.00 น.	- กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน (ต่อ) - การส่งเสริมนักเรียน - การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน - การส่งต่อนักเรียน	ผอ.พรทิพย์ นุกุลกิจ และคณะ

การอบรมเชิงปฏิบัติการวันที่สอง

ผู้วิจัยจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการวันที่สอง ผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเชิญเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ในประเด็นของการสื่อสารทางบวกและการสร้างวินัยเชิงบวกในโรงเรียน โดยมีจุดประสงค์ในการอบรม ดังนี้

- 1) เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการสื่อสารทางบวก
- 2) เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างวินัยเชิงบวกในโรงเรียน

ตารางที่ 7 กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ณ โรงเรียนคลองฉนวนวิทยา ห้องประชุมโรงเรียน วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

เวลา	เรื่อง	วิทยากร
09.00 - 10.30 น.	- การสื่อสารทางบวก (Positive Communication : I- You Message)	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
10.45 - 12.00 น.	- การสื่อสารทางบวก (ต่อ)	
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 - 14.30 น.	- การสร้างวินัยเชิงบวกในโรงเรียน	
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
15.00 - 16.00 น.	- การสร้างวินัยเชิงบวกในโรงเรียน (ต่อ)	

การอบรมเชิงปฏิบัติการวันที่สาม

ผู้วิจัยจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการวันที่สาม ผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยกเว้นครูที่ปรึกษาจะใช้ตัวแทนระดับชั้นละ 2 คน โดยผู้วิจัยเป็นวิทยากรให้ความรู้ในประเด็นของกรายกร่างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจน การร่างคู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พร้อมทั้งได้เชิญ ดร.ณัฐติกา หอมประกอบ ผู้ที่มีความรู้ในด้านกรวัดและประเมินผล มาให้ความรู้ในการวางแผนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทบทวนระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีจุดประสงค์ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

- 1) เพื่อร่างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2) เพื่อร่างคู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 3) เพื่อร่างเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 4) เพื่อร่างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทบทวนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 5) เพื่อร่างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดการอบรม

เชิงปฏิบัติการ มีดังนี้

ตารางที่ 8 กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ณ โรงเรียนคลองฉนวนวิทยา ห้องประชุมโรงเรียน วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

เวลา	เรื่อง	วิทยากร
09.00 - 10.30 น.	- ร่างการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผอ.พรทิพย์ นุกุลกิจ
10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
10.45 - 12.00 น.	- ร่างคู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผอ.พรทิพย์ นุกุลกิจ
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 - 14.30 น.	- ร่างเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานและ การประเมินทบทวนระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	ดร.ณัฐติกา หอมประกอบ
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
15.00 - 16.00 น.	- ร่างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาระบบการดูแล ช่วยเหลือ นักเรียน	ดร.ณัฐติกา หอมประกอบ

2. จัดทำร่างระบบ คู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม และแบบประเมินประสิทธิผลของระบบ

ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อร่างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ตามองค์ประกอบ ดังนี้

- 2.1 ระบบวางแผน (Plan)
- 2.2 ระบบปฏิบัติการ (Act)
- 2.3 ระบบตรวจสอบ (Observe)
- 2.4 ระบบสะท้อนผล (Reflect)

ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ในแต่ละระบบข้างต้น กำหนดแนวทางประเมินประสิทธิผลของระบบ ในแบบประเมินประสิทธิผลของระบบประยุกต์ใช้เกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประเมินซึ่งกำหนดโดย Stufflebeam และคณะ (1981 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี. 2552 : 178-180) โดยพิจารณาจากด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานจริง ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของข้อมูล และผลที่เกิดขึ้นกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. การตรวจสอบโครงสร้างระบบคู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม และแบบประเมินประสิทธิผลของระบบ

ตรวจสอบโครงสร้างระบบ คู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม แบบประเมินประสิทธิผลของระบบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประเมินระบบ ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 เป็นการประเมินก่อนนำไปทดลองใช้โดยผู้เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความสอดคล้องของระบบ ศึกษาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข ปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน แล้วตรวจสอบอีกครั้ง โดยนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้อง

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ได้แก่

3.1.1 แบบประเมินความเหมาะสมและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของโครงสร้างระบบ เป็นการพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของโครงสร้างระบบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ และมีสิ่งใดควรปรับปรุงแก้ไขในแต่ละองค์ประกอบ

3.1.2 แบบประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างระบบ เป็นการพิจารณาว่า องค์ประกอบต่างๆ ของระบบมีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด โดยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ที่ใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) คือ สอดคล้อง ไม่แน่ใจ ไม่สอดคล้อง แบบประเมินทั้ง 2 ชุด มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1) กำหนดประเด็นจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยแล้วเขียนข้อคำถามร่วมกัน

2) ประเมินความสอดคล้องโครงสร้างระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วปรับปรุง แก้ไข ตามข้อเสนอแนะ

3) วิเคราะห์ข้อมูลโดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินที่ได้รับ กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย ประเมินความสอดคล้องโดยใช้ดัชนี ความสอดคล้อง

4) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความเหมาะสมและความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบต่างๆ ของโครงสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม โดยนำคำตอบ ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

มีความเห็นว่า เหมาะสม ให้ 1 คะแนน

มีความเห็นว่า ไม่เหมาะสม ให้ 0 คะแนน

จากนั้นคำนวณค่าร้อยละจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม คะแนน ความเหมาะสม คือ ถักร้อยละความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าร้อยละตั้งแต่ 60 ขึ้นไป ถือว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า โครงสร้างระบบที่พัฒนามีความเหมาะสม

ผลการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า โครงสร้างระบบมีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100 และผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จนมีความสมบูรณ์พร้อม นำไปใช้จริง

5) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างระบบ โดยใช้ค่าดัชนี ความสอดคล้อง แล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

มีความเห็นว่า สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น +1

มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0

มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น -1

ถ้าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าโครงสร้างระบบมีความสอดคล้อง ผลการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า โครงสร้างระบบมีความสอดคล้อง ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 และผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจนมีความสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้จริง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้ระบบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม และมีสิ่งใดที่ควรปรับปรุง โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

3.2.1 กำหนดประเด็นจากการสังเคราะห์ข้อมูลในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เกี่ยวข้องในการวิจัย แล้วเขียนข้อคำถามร่วมกัน

3.2.2 ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันตรวจสอบแบบประเมินที่กำหนด แล้วปรับปรุงแก้ไขเบื้องต้น

3.2.3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.2.4 วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งคำนวณด้วยค่าร้อยละ โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

มีความเห็นว่า เหมาะสม ให้ 1 คะแนน

มีความเห็นว่า ไม่เหมาะสม ให้ 0 คะแนน

จากนั้นคำนวณค่าร้อยละจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม คะแนนความเหมาะสม คือ ถ้าร้อยละความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าร้อยละตั้งแต่ 60 ขึ้นไป ถือว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า คู่มือการใช้ระบบที่พัฒนามีความเหมาะสม

ผลการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า คู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม มีความเหมาะสมตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป และผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จนมีความสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้จริง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ แบบประเมินประสิทธิผล ของระบบ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

3.3.1 ผู้เกี่ยวข้องและผู้วิจัยร่วมกันกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลของระบบ โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์มาตรฐานในการประเมินที่กำหนดโดย Stufflebeam และคณะ (1981 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี. 2552 : 178-180) โดยพิจารณาจากด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานจริง ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของข้อมูล และผลที่เกิดขึ้นกับผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านความพึงพอใจของระบบและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.3.2 ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ และประเมินความสอดคล้องของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในแบบประเมินประสิทธิผล โดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นการพิจารณาว่าแบบประเมินประสิทธิผลของระบบมีความสอดคล้องกับประเด็นที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด โดยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ สอดคล้อง ไม่น่าใจ ไม่สอดคล้อง แบบประเมินประสิทธิผลของระบบมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1) กำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินระบบจากการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยแล้วเขียนข้อคำถามร่วมกัน

2) นำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปใช้ประเมินประสิทธิผลของระบบในขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ระบบ ผลการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า แบบประเมินประสิทธิผลมีความเหมาะสมตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป และผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมีความสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้จริง และด้านความสอดคล้องของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในแบบประเมินประสิทธิผลพบว่า มีความสอดคล้องเท่ากับ 1 ทุกประเด็น และผู้วิจัยได้ปรับปรุง ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจนมีความสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้จริง

4. การสะท้อนผลและปรับปรุงโครงสร้างระบบ คู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม และแบบประเมินประสิทธิผลของระบบ

นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินโครงสร้างระบบ คู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม และแบบประเมินประสิทธิผลของระบบจากผู้เชี่ยวชาญนำมาเป็นเกณฑ์ในการปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงสร้างระบบ คู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม และแบบประเมินประสิทธิผลของระบบเมื่อเทียบกับเกณฑ์ พบว่า มีความเหมาะสมตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป และมีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป และผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จนมีความสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรอบที่ 1 (R₂)

การดำเนินงานในขั้นนี้ เป็นการศึกษาประสิทธิผลของระบบเมื่อนำไปปฏิบัติจริง หลังจากที่ได้พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมแล้ว ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการประเมินเชิงปฏิบัติการเป็นกลไกควบคุมในระหว่างการทดลองใช้ระบบ ดังนี้

1. ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนเตรียมใช้ระบบในขั้นเริ่มต้น โดยเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล ให้ข้อมูลป้อนกลับ (P)

2. ดำเนินการใช้ระบบในขั้นการติดตามความก้าวหน้าโดยเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และให้ข้อมูลป้อนกลับ (A) ร่วมกันสังเกตผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนประเมินประสิทธิผลของระบบ (O)

3. นำผลที่ได้มาสะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกัน (R) ในชั้นสรุปรวม (ใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับการประเมินเชิงปฏิบัติการ)

ในการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่พัฒนาขึ้น ไปใช้ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยนำเสนอแผนปฏิบัติการต่อที่ประชุม เพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน และรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติม แล้วร่วมกันปรับปรุงแผนปฏิบัติการให้สมบูรณ์ก่อนนำไปดำเนินงาน โดยกำหนดแผนปฏิบัติการทดลองใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แผนปฏิบัติการการใช้การประเมินเชิงปฏิบัติการร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ภาคเรียน/ ปีการศึกษา	ขั้นการประเมิน เชิงปฏิบัติการ	ระยะเวลา	การดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 (12 พฤศจิกายน 2561 ถึง 29 มีนาคม 2562)	ขั้นเริ่มต้น	12 พ.ย. 2561- 22 ก.พ. 2562	1. เก็บรวบรวมข้อมูล 2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ 3. การให้ข้อมูลป้อนกลับ	ผู้วิจัยและ ผู้เกี่ยวข้อง
	ขั้นติดตาม ความก้าวหน้า	25 ก.พ.-25 มี.ค. 2562	1. ระบบวางแผน 2. ระบบปฏิบัติการ 3. ระบบตรวจสอบ 4. ระบบสะท้อนผล	ผู้วิจัยและ ผู้เกี่ยวข้อง
	ขั้นสรุป	29 มี.ค. 2562	สรุปผลจากการปฏิบัติตาม ระบบที่พัฒนาขึ้น	ผู้วิจัยและ ผู้เกี่ยวข้อง

รายละเอียดของการดำเนินการทดลองใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังนี้

1. ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนเตรียมใช้ระบบในขั้นเริ่มต้นโดยเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล ให้ข้อมูลป้อนกลับ และเจรจาต่อรองเพื่อหาฉันทามติ

ขั้นเริ่มต้น

ผู้เกี่ยวข้องในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป ครูแนะแนว ครูหัวหน้าระดับชั้น ครูที่ปรึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ซึ่งมีส่วนร่วมในการวิจัยตั้งแต่เริ่มต้น ประชุมเชิงปฏิบัติการในการตั้งเป้าหมาย สร้างทีมงานและตัดสินใจวางแผน ในการดำเนินงานร่วมกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.3 การให้ข้อมูลป้อนกลับ ร่วมกันตรวจสอบข้อมูลที่สังเคราะห์

2. ดำเนินการใช้ระบบในขั้นการติดตามความก้าวหน้าโดยเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และให้ข้อมูลป้อนกลับ ร่วมกันสังเกตการณ์ปฏิบัติการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนประเมิน ประสิทธิภาพของระบบ

ขั้นติดตามความก้าวหน้า

ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องดำเนินการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แล้วร่วมกันสำรวจ จุดอ่อน จุดแข็งเกี่ยวกับความก้าวหน้า พร้อมทั้งประเมินระบบที่ทดลองโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น ซึ่งอาจปรับและพัฒนาวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

2.1.1 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่พัฒนาขึ้น และคู่มือในการดำเนินการ

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลระบบที่ทดลอง ได้แก่ แบบประเมิน แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก และสรุปผลการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้อง นำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ตรวจสอบแล้วแก้ไข เพื่อให้สมบูรณ์เมื่อนำไปใช้จริง

1) แบบประเมินทบทวนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประเมินใน 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย

2.2 ดำเนินการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เน้นกระบวนการในการดำเนินการใช้ระบบ โดยดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และสรุปผลการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1) แบบประเมินทบทวนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประเมินในด้าน กระบวนการ ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัย โดยเก็บข้อมูลจากหน้าระดับชั้น ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว

2) แบบประเมินประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประเมิน ในด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นได้ในการปฏิบัติงานจริง ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือ และด้านผลที่เกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้อง โดยคณะกรรมการประเมินประสิทธิผลของระบบ ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป หัวหน้าระดับชั้น ครูที่ปรึกษา ระดับชั้นละ 1 คน ผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียนระดับชั้น ม.1-6 และตัวแทนนักเรียนระดับชั้น ม.1-6

2.3.2 ตรวจสอบผลจากแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบประเมิน และสรุปผลการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีทางสถิติและการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาข้อสรุป

2.4 วิเคราะห์ข้อมูล จัดระบบข้อมูล และวิเคราะห์ให้เห็นภาพรวมในการทำงาน

2.4.1 การวิเคราะห์ผลการประเมินทบทวนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระดับ คุณภาพมี 4 ระดับคือ ปรับปรุง พอใช้ ดี และดีมาก โดยมีเกณฑ์ใช้แปลความหมายของคะแนน พิจารณาดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 : 162)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.00 หมายถึง ระดับคุณภาพดีมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับคุณภาพดี

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับคุณภาพพอใช้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับคุณภาพควรปรับปรุง

2.4.1 การวิเคราะห์แบบประเมินประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
เกณฑ์ในการประเมินประสิทธิภาพของระบบ ให้คะแนนระดับความคิดเห็นว่า เหมาะสม ให้ 1 คะแนน
ไม่เหมาะสม ให้ 0 คะแนน โดยการแปลความหมายคะแนนระดับความคิดเห็นใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.51 – 1.00 หมายถึง เหมาะสม

ค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.00 – 0.50 หมายถึง ไม่เหมาะสม

2.5 การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เกี่ยวข้อง แล้วร่วมกันตรวจสอบข้อมูล

3. นำผลที่ได้มาสะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกัน

ขั้นสรุปรวม

หลังจากประเมินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นติดตามความก้าวหน้าแล้ว ผู้เกี่ยวข้อง
ร่วมกันนำข้อมูลจากขั้นเริ่มต้นและขั้นติดตามความก้าวหน้า มาสังเคราะห์สรุปและประชุมเชิงปฏิบัติการ
ร่วมกันพิจารณาว่า ระบบที่พัฒนาขึ้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วร่วมกันประเมินประสิทธิผล
ของระบบ โดยใช้แบบประเมินประสิทธิผลของระบบที่สร้างขึ้นในขั้นที่ 3 แล้วร่วมกันสรุปประสิทธิผล
ของระบบในด้านต่างๆ โดยพิจารณาจากด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานจริง
ความเหมาะสม ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล และผลที่เกิดขึ้นกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรอบที่ 1 (D₂)

การดำเนินการขั้นนี้เป็นการประเมินผลหลังจากนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปทดลองใช้
เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะต่างๆ สำหรับนำไปใช้ปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆ ของระบบ ในส่วนที่ยังพบ
ข้อบกพร่อง โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องวางแผนการดำเนินการและเตรียมเครื่องมือในการประเมิน (P)
2. ดำเนินการประเมินระบบหลังจากทดลองใช้ (A)
3. ตรวจสอบแนวทางและการดำเนินการในการประเมินระบบ (O)
4. ดำเนินการปรับปรุงระบบ (R)

รายละเอียดในการดำเนินการ มีดังนี้

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องวางแผนการดำเนินการและเตรียมเครื่องมือในการประเมิน (P)

ในการเตรียมเครื่องมือผู้เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 วางแผนเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน แนวทางในการประเมิน และระยะเวลาที่ใช้ในการประเมิน ซึ่งประเมินโดยการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นตัวแทนของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป 1 คน ครูแนะแนว 2 คน หัวหน้าระดับชั้น 6 คน ครูที่ปรึกษา 6 คน (ตัวแทนระดับชั้นละ 1 คน) นักเรียน 6 คน (ตัวแทนระดับชั้นละ 1 คน) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 คน และผู้ปกครอง 6 คน (ตัวแทนระดับชั้นละ 1 คน) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเป็นแบบสอบถาม โดยดำเนินการดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การดำเนินการประเมินและปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรอบที่ 1

วัน เดือน ปี	รายการ	เครื่องมือที่ใช้	สถานที่
19 กุมภาพันธ์ 2562	ประชุมวางแผนเตรียมและสร้างเครื่องมือ	แผนการดำเนินการ	ห้องประชุมโรงเรียน
21 มีนาคม 2562	สอบถามหัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป	แบบสอบถาม	ห้องผู้บริหาร
21 มีนาคม 2562	สอบถามครูแนะแนว	แบบสอบถาม	ห้องแนะแนว
21 มีนาคม 2562	สอบถามหัวหน้าระดับชั้น	แบบสอบถาม	ห้องประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา
21 มีนาคม 2562	สอบถามครูที่ปรึกษา	แบบสอบถาม	ห้องประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา
22 มีนาคม 2562	สอบถามนักเรียน	แบบสอบถาม	ห้องสภานักเรียน
22 มีนาคม 2562	สอบถามผู้ปกครอง	แบบสอบถาม	ห้องประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา
22 มีนาคม 2562	สอบถามคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	แบบสอบถาม	ห้องประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา
29 มีนาคม 2562	ประชุมเชิงปฏิบัติการ ตรวจสอบสะท้อนผล การประเมิน ปรับปรุงแก้ไข	บันทึกการประชุม	ห้องประชุมโรงเรียน

1.2 ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันสร้างเครื่องมือที่ใช้ประเมินหลังการทดลองใช้ระบบ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

- 1.2.1 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการใช้ระบบ ผลของการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ ปัญหา และอุปสรรคและสิ่งที่ควรปรับปรุง
- 1.2.2 สร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิดจากประเด็นที่กำหนดขึ้น
- 1.2.3 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
- 1.2.4 นำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ เพื่อใช้ในตอนที่ 2

2. ดำเนินการประเมินระบบหลังจากทดลองใช้ (A)

การประเมินผลระบบโดยผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องในการวิจัย ได้ดำเนินการประเมิน ดังนี้

- 2.1 ผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยตอบแบบสอบถาม
- 2.2 ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยนำผลมาวิเคราะห์โดยการอธิบายเชิงพรรณนา

3. ตรวจสอบแนวทางและการดำเนินการในการประเมินระบบ (O)

ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันตรวจสอบการประเมินระบบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ผลเป็นอย่างไร

4. ดำเนินการปรับปรุงระบบ (R)

การประเมินผลและปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลังจากร่วมกันตรวจสอบแล้วโดยพิจารณาจาก

- 4.1 ผลจากการประเมินเชิงปฏิบัติการ
- 4.2 ผลจากการประเมินประสิทธิผลของระบบ
- 4.3 ผลจากการประเมินหลังการใช้ระบบ
- 4.4 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินระบบ
- 4.5 ข้อคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยที่มีต่อการพัฒนาระบบ

ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลระบบทั้งหมดจะนำไปปรับปรุงระบบโดยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ผลการประเมินจากการประเมินเชิงปฏิบัติการ การประเมินประสิทธิผลของระบบ การประเมินหลังการใช้ระบบ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนา
- 2 นำข้อสรุปที่ได้ไปปรับปรุงระบบให้เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 5 การทดลองใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรอบที่ 2 (R₂)

การดำเนินงานในขั้นนี้ เป็นการศึกษาประสิทธิผลของระบบ เมื่อนำไปทดลองใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รอบที่ 1 หลังจากที่ได้ประเมินและปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรอบที่ 1 ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการประเมินเชิงปฏิบัติการ เป็นกลไก

ควบคุมในการทดลองใช้ระบบรอบที่ 2 ซึ่งมีลักษณะทำนองเดียวกับการทดลอง รอบที่ 2 สำหรับการกำหนดแผนปฏิบัติการทดลองใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรอบที่ 2 ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แผนปฏิบัติการการประเมินเชิงปฏิบัติการร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ภาคเรียน/ ปีการศึกษา	ชั้นการประเมิน เชิงปฏิบัติการ	ระยะเวลา	การดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 (20 พฤษภาคม 2562 ถึง 8 ตุลาคม 2562)	ชั้นเริ่มต้น	20 พฤษภาคม - 6 กันยายน 2562	1. เก็บรวบรวมข้อมูล 2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ 3. การให้ข้อมูลป้อนกลับ	ผู้วิจัยและ ผู้เกี่ยวข้อง
	ชั้นติดตาม ความก้าวหน้า	9 กันยายน- 4 ตุลาคม 2562	1. ระบบวางแผน 2. ระบบปฏิบัติการ 3. ระบบตรวจสอบ 4. ระบบสะท้อนผล	ผู้วิจัยและ ผู้เกี่ยวข้อง
	ชั้นสรุป	8 ตุลาคม 2562	สรุปผลจากการปฏิบัติตาม ระบบที่พัฒนาขึ้น	ผู้วิจัยและ ผู้เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินและปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรอบที่ 2 (D₃)

การดำเนินการขั้นนี้ เป็นการประเมินผลหลังจากนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปทดลองใช้ในรอบที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะต่างๆ สำหรับนำไปใช้ปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆ ของระบบในส่วนที่ยังพบข้อบกพร่อง โดยดำเนินการทำนองเดียวกับการประเมินและปรับปรุง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรอบที่ 1 สำหรับแผนการดำเนินการ ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การดำเนินการประเมินและปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรอบที่ 2

วัน เดือน ปี	รายการ	เครื่องมือที่ใช้	สถานที่
2 กันยายน 2562	ประชุมวางแผนเตรียมและสร้างเครื่องมือ	แผนการดำเนินการ	ห้องประชุมโรงเรียน
1 ตุลาคม 2562	สัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป	แบบสัมภาษณ์	ห้องผู้บริหาร

ตารางที่ 12 (ต่อ)

วัน เดือน ปี	รายการ	เครื่องมือที่ใช้	สถานที่
2 ตุลาคม 2562	สัมภาษณ์ครูแนะแนว	แบบสัมภาษณ์	ห้องแนะแนว
2 ตุลาคม 2562	สัมภาษณ์หัวหน้าระดับชั้น	แบบสัมภาษณ์	ห้องประชุมคณะ กรรมการสถานศึกษา
2 ตุลาคม 2562	สัมภาษณ์ครูที่ปรึกษา	แบบสัมภาษณ์	ห้องประชุมคณะ กรรมการสถานศึกษา
3 ตุลาคม 2562	สัมภาษณ์นักเรียน	แบบสัมภาษณ์	ห้องสภานักเรียน
3 ตุลาคม 2562	สัมภาษณ์ผู้ปกครอง	แบบสัมภาษณ์	ห้องประชุมคณะ กรรมการสถานศึกษา
3 ตุลาคม 2562	สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน	แบบสัมภาษณ์	ห้องประชุมคณะ กรรมการสถานศึกษา
8 ตุลาคม 2562	ประชุมเชิงปฏิบัติการ ตรวจสอบสะท้อนผล การประเมิน ปรับปรุงแก้ไข	บันทึกการประชุม	ห้องประชุมโรงเรียน

การจัดการข้อมูลจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การเก็บรวบรวมข้อมูลมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ข้อมูลที่รวบรวมมีจำนวนมากและมีความหลากหลาย โดยส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยดำเนินการจัดการข้อมูล ดังนี้

1. จำแนกหมวดหมู่ข้อมูลที่รวบรวมได้ตามประเภทข้อมูลที่มีลักษณะเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ระยะ ดังนี้
 - 2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลทันทีที่รวบรวมข้อมูลภาคสนามเสร็จ เพื่อพิจารณาความเพียงพอและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้
 - 2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นแล้ว เพื่อทบทวนพิจารณาความสอดคล้อง และความตรงของข้อมูล เพื่อนำไปสะท้อนผลร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.3 การวิเคราะห์เพื่อสรุปภาพรวม หลังจากสะท้อนผลร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง และเมื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อสรุปภาพรวมของการวิจัยร่วมกับผู้เกี่ยวข้องและนำผลการวิเคราะห์สรุปเป็นรายงานการวิจัย

3. การตรวจสอบข้อมูลและการยืนยันข้อสรุป ใช้วิธีการดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 ใช้ตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกต แบบสอบถามกับสภาพจริง ในโรงเรียนที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และนำผลการวิเคราะห์นั้นมาสะท้อนผลร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาร่วมกันว่าสอดคล้องกับความเป็นจริง และมีความน่าเชื่อถืออย่างน้อยเพียงใด

3.1.2 ใช้การตรวจสอบจากผู้รวบรวมข้อมูลหลายคนและหลายกลุ่ม เพื่อยืนยันความสอดคล้องกันในแต่ละกลุ่ม แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปสะท้อนผลร่วมกัน หากข้อมูลไม่สอดคล้องกัน จะมีการอภิปรายและหาข้อสรุปร่วมกัน

3.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 ใช้การตรวจสอบวิธีสามเส้า (Triangulation) โดยใช้แหล่งข้อมูลหลายแหล่ง และใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่เก็บมาได้มีความตรง ความเที่ยง และความสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสามเส้า 2 วิธีการ ได้แก่

1) วิธีสามเส้าภายนอก (External Triangulation) ผู้วิจัยตรวจสอบโดยการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการวิจัยกับข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ภายนอก ได้แก่ ข้อมูลอื่นๆ ของโรงเรียน ภาพถ่าย ข้อมูลจากผู้ปกครอง และนักเรียนที่ไม่ได้เป็นผู้ร่วมวิจัย เป็นต้น

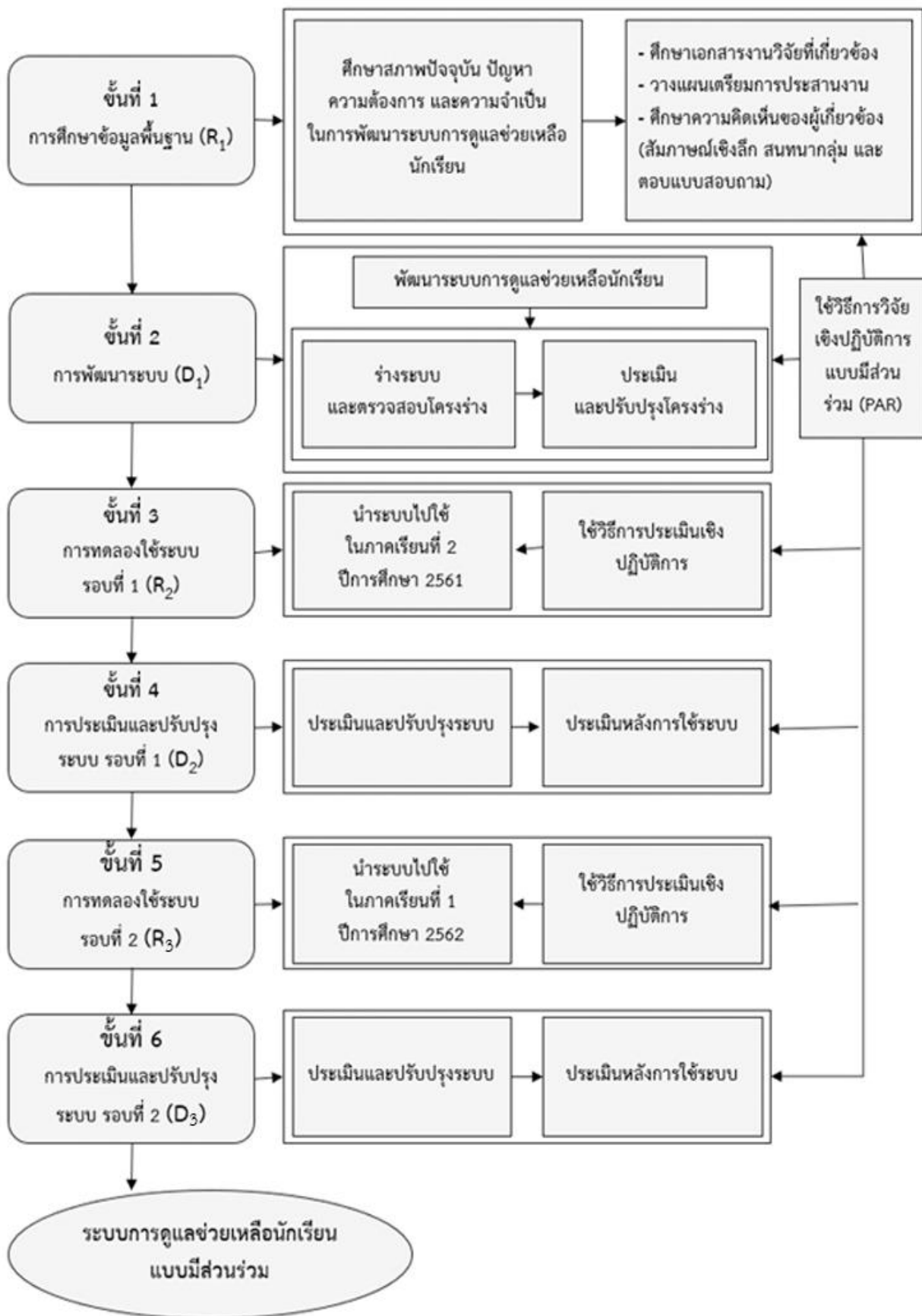
2) วิธีสามเส้าภายใน (Internal Triangulation) ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้เทคนิคต่างๆ ภายในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความตรงในการวิจัยซึ่งเทคนิคที่นำมาใช้ ได้แก่

(1) การใช้ข้อมูลจากกลุ่มที่หลากหลาย เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยกลุ่มที่ต่างกันย่อมมีการรับรู้ความจริงที่ต่างกัน เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง

(2) การใช้วิธีการและเทคนิคที่แตกต่างกัน เพื่อสำรวจตรวจสอบในหัวข้อเดียวกัน เช่น ใช้การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ และการสังเกต โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

(3) การใช้การตรวจสอบโดยบุคคลในกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน หากตรวจสอบแล้วเห็นขัดแย้งกันก็จะมีการหาฉันทามติ และตรวจสอบบุคคลภายนอกกลุ่มคือ ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ จะทำให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3) การตรวจสอบร่องรอยหลักฐานการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ผู้วิจัยไม่ได้เข้าไปร่วมในกระบวนการ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ของโรงเรียนที่รวบรวมไว้ เช่น บันทึกการประชุม บันทึกหลักฐานต่างๆ เครื่องมือต่างๆ ที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องบันทึกไว้ การดำเนินการวิจัยทั้ง 6 ขั้นตอน สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 16 ขั้นตอนการพัฒนา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคลองฉนวนวิทยา โดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม